

Kaders gebiedsuitwerkingen

“Platteland aanzet”

Inhoudsopgave

- 1. Inleiding**
- 2. De uitgangspunten voor het toekomstige voorzieningenniveau**
 - 2.1. Ontwikkelingen
 - 2.1.1. Demografische ontwikkelingen
 - 2.1.2. De beleidsontwikkelingen
 - 2.1.3. De financiële mogelijkheden
 - 2.1.4. De dorpen
 - 2.1.5. Leefbaarheid
 - 2.2. Rol en positie van de gemeente
 - 2.2.1. Wettelijke verplichtingen
 - 2.2.2. Wenselijk beleid
 - 2.2.3. Buiten de gemeentelijke verantwoordelijkheid
 - 2.3. Uitgangspunten voor het toekomstige voorzieningenpeil
- 3. Inkleuren van het beeld van het toekomstige voorzieningenpeil**
 - 3.1. Beleidskaders
 - 3.1.1. Structuurvisie
 - 3.1.2. Bestaande en in ontwikkeling zijnde beleidskaders
 - 3.2. Toekomstige voorzieningen
 - 3.2.1. Beelden toekomstige voorzieningen
 - 3.2.2. Te maken keuzes
 - 3.3. Tenslotte
 - 3.4. Samenvatting
- 4. Conclusies**

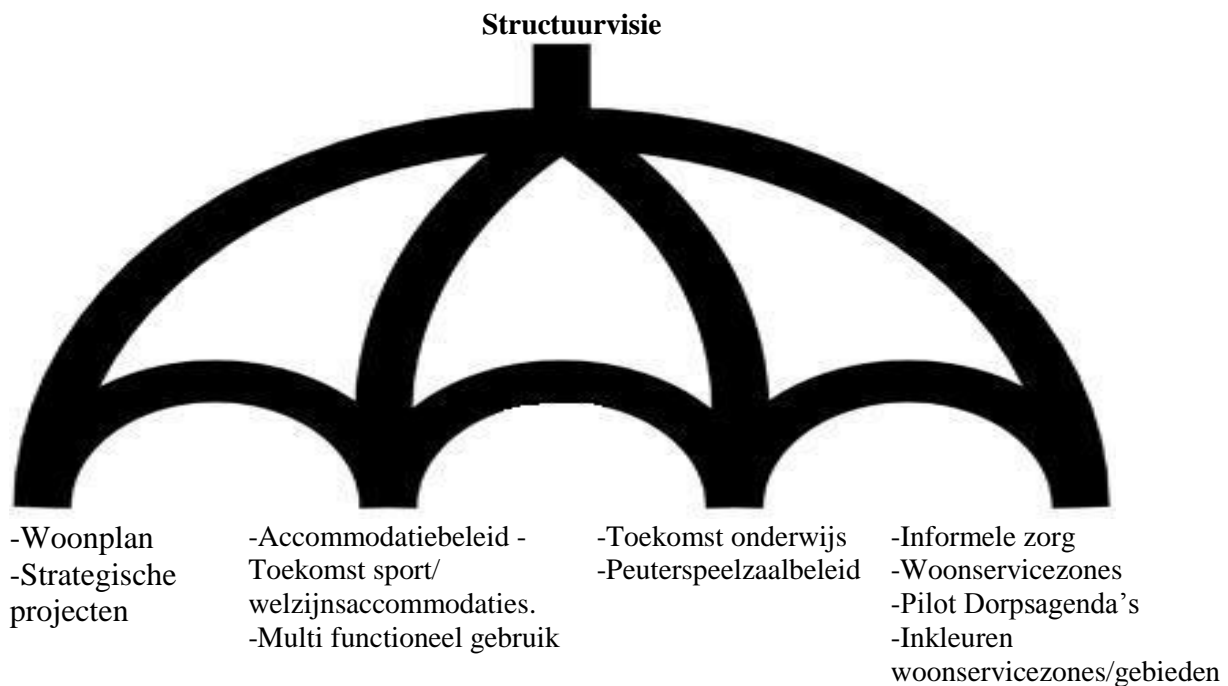
1 Inleiding

De Structuurvisie (Structuurvisie 2010-2020-2030; Ooststellingwerf; De grenzeloze toekomst.) is op 15 september 2009 door de raad van de Gemeente Ooststellingwerf vastgesteld. In deze structuurvisie komen drie relevante zaken naar voren: de demografische veranderingen, de voorzieningen voor de inwoners en een indeling van de Gemeente Ooststellingwerf in vier elkaar overlappende gebieden. Deze gebieden hebben elk hun eigen karakteristieke kenmerken.

De vervolgactie van de Structuurvisie is de nadere invulling van de gebiedsuitwerkingen. Daarin worden de mogelijke en gewenste ontwikkelingen in de vier gebieden afzonderlijk en in samenhang beschreven.

De structuurvisie vormt de paraplu waaronder verschillende beleidsnotities en uitgangspunten zullen (gaan) hangen en waaraan zij worden getoetst. Deze beleidsnotities geven de beleidskaders aan waarbinnen de gemeente kan en zal opereren. Immers, op een aantal terreinen is het beleid door de raad al vastgesteld of zijn de financiële mogelijkheden van de gemeente aangegeven. Voorbeelden hiervan zijn het Woonplan, het Peuterspeelzaalbeleid en het Voorlopig Financieel Perspectief 2012-2015.

Voorts is voorzichtig een start gemaakt met de pilot Dorpsagenda's. Juist om in samenspraak met de burgers tot inkleuring van het toekomstbeeld te komen.

De middelen die hiertoe worden aangewend zijn o.a. :

1. Strategische projecten
2. Dorps- en gebiedsagenda's
3. Dorpencoördinator
4. Subsidiebeleid

Naast deze notitie, Platteland Aanzet, is door de raad het Woonplan op 19 april het Woonplan gemeente Ooststellingwerf 2011-2020 aan de raad vastgesteld. De hoofddoelstelling van het woonplan is de stabilisatie van het inwoneraantal tot 2020 en ruimte voor benodigde uitbreiding woningvoorraad. Ten aanzien van het voorzieningenpeil zijn twee accenten van belang. Ten eerste de

concentratie van de woningbouw in de grotere dorpen: Appelscha, Haulerwijk en Oosterwolde. Ten tweede dat er in deze periode een grotere behoefte zal zijn aan koopwoningen bij de groep ouderen.

Het Plan van aanpak tot uitwerking van de Structuurvisie is aan de raad op 15 maart 2011 voorgelegd. Daarin wordt de methode beschreven om in samenspraak met alle betrokkenen tot een dergelijke uitwerking te komen.

Het doel hiervan is om te komen tot een gebiedsagenda, een dynamische gebiedsuitwerking, welke zo breed mogelijk gedragen wordt door de betrokkenen: Verenigingen voor Plaatselijk Belang, maatschappelijke organisaties en instellingen, bedrijfsleven, en gemeente. Het houdt een integrale (ook wel inclusieve) beleidsvorming (zie bijlage inclusief beleid: de bepaling van de rol die de gemeente in neemt tegenover haar burgers).

In deze notitie worden in het kader van de gebiedsuitwerkingen de kaders geschetst van het na te streven voorzieningenpeil in de vier gebieden van Ooststellingwerf die de structuurvisie aangeeft. Een onderdeel van de gebiedsuitwerking is namelijk het nader definiëren van de woonservicezones. Onder een woonservicezone wordt verstaan een gebied waar een aantal van de maatschappelijk noodzakelijk geachte voorzieningen op het gebied van wonen, zorg en welzijn aanwezig zijn. Binnen dat gebied zijn deze voorzieningen in elk geval van een kwalitatief goed niveau. Deze voorzieningen, waar ook een rol ligt voor andere partijen, betreffen vaak een combinatie van de activiteiten van publieke en private partijen. Bijvoorbeeld het aanbod van extramurale diensten van een zorginstelling, mogelijkheden van dagbesteding, de aanwezigheid van een huisarts/apotheek, overige paramedische zorg als fysiotherapie, tandarts, ontmoetingscentra etc.

In de Structuurvisie, in het hoofdstuk “Keuzes maken voor de toekomst”, p.32, wordt de problematiek als volgt verwoord.

“Omdat het steeds lastiger zal worden alle voorzieningen in de dorpen in stand te houden, gaan de dertien dorpen nauwer samenwerken om de voorzieningen te delen. Deze samenwerking heeft als doel om voor de leefbaarheid in de dertien dorpen de kwaliteit van de basisvoorzieningen, zoals school, dorps huis en sportvoorzieningen, te waarborgen.”

Van belang is dus in welke voorzieningen de gemeente gaat voorzien. En: waar kunnen we faciliteren, waar zijn nieuwe en uitgebreidere samenwerkingsverbanden mogelijk.

2. De uitgangspunten voor het toekomstige voorzieningenniveau

Een woonservicezone is een gebied waar de noodzakelijk geachte voorzieningen op het gebied van wonen, zorg en welzijn op kwalitatief niveau aanwezig zijn. De gemeente zal bij de spreiding en toegankelijkheid van de voorzieningen in de toekomst zo veel mogelijk aansluiten bij die van de 4 deelgebieden conform de structuurvisie.

In het Coalitieakkoord 2010-2014 wordt het volgende over de voorzieningen gezegd. Waar het mogelijk is, wordt gestreefd om elk dorp haar voorzieningen te laten behouden. Een voorbeeld: Het streven om in elk dorp zijn school te laten houden, maar waarbij wel de kwaliteit van het onderwijs voorop staat.

Dit alles in samenwerking met de betrokkenen: het onderwijs, de Verenigingen voor Plaatselijk Belang. Maar ook in de daarvoor in aanmerking komende gevallen het particulier initiatief: de middenstand, de ondernemers en de maatschappelijke instellingen.

Het Plan van aanpak tot uitwerking van de Structuurvisie houdt een inclusieve beleidsvorming en uitvoering in (zie de reeds genoemde bijlage). Dat wil zeggen een integrale aanpak van het voorzieningenpeil met inschakeling van alle betrokkenen en partijen. De structuurvisie richt zich op de concentratie van de voorzieningen in de drie hoofdkernen van de gemeente.

Daarom is in het kader van de gebiedsuitwerkingen van belang dat de gemeente in dit laatste geval haar positie en rol nader bepaald.

Hoe gaan we als gemeente de leefbaarheid, de sociale cohesie en de participatie van onze bewoners stimuleren en faciliteren? Dit binnen de beschikbare middelen en waarbij de gemeente ook nog rekening houdt met de sociaaldemografische en maatschappelijke ontwikkelingen in de nabije toekomst.

Of, anders gesteld: welke acties zijn van de kant van de gemeente nodig, zodat mensen goed kunnen wonen in hun eigen wijk en/of dorp. Welke eisen stelt dit aan de locatiekeuzes voor voorzieningen, aan hun kwaliteit, aan de bereikbaarheid daarvan?

2.1. Ontwikkelingen

Er zijn een aantal algemene tendensen in de toekomst die het streefbeeld en daarmee ook de positie van de gemeente bepalen.

Het toekomstige voorzieningenpeil in de gemeente wordt bepaald door de demografische ontwikkelingen, de algemene beleidsontwikkelingen en de financiële mogelijkheden van de gemeente. Er zijn daarnaast nog twee aspecten die men hierbij in het achterhoofd moet houden. Dat is de verandering van de traditionele dorpen, waar wonen en werken gecombineerd zijn, in woondorpen. En tenslotte daarmee samenhangend: wat bepaald de leefbaarheid van een dorp?

2.1.1. Demografische ontwikkelingen

De onderstaande cijfers betreffende de mogelijke toekomstige ontwikkelingen geven het volgende aan.

• Tot 2020 is er nog geen sprake van een directe krimp van de bevolking.• Wel is er een duidelijke vergrijzing in de bevolkingsamenstelling te constateren.

De onderstaande cijfers vormen de basis van het door de raad op 19 april 2011 vastgestelde Woonplan. Tot 2020 wordt geen krimp van de bevolking verwacht, slechts een vergrijzing. In de jaren tot 2030 is op dit moment de verwachting dat er wel een krimp van de bevolking en een vergrijzing zal optreden.

Bevolkingsontwikkeling naar leeftijd en naar het aantal huishoudens 2010-2020

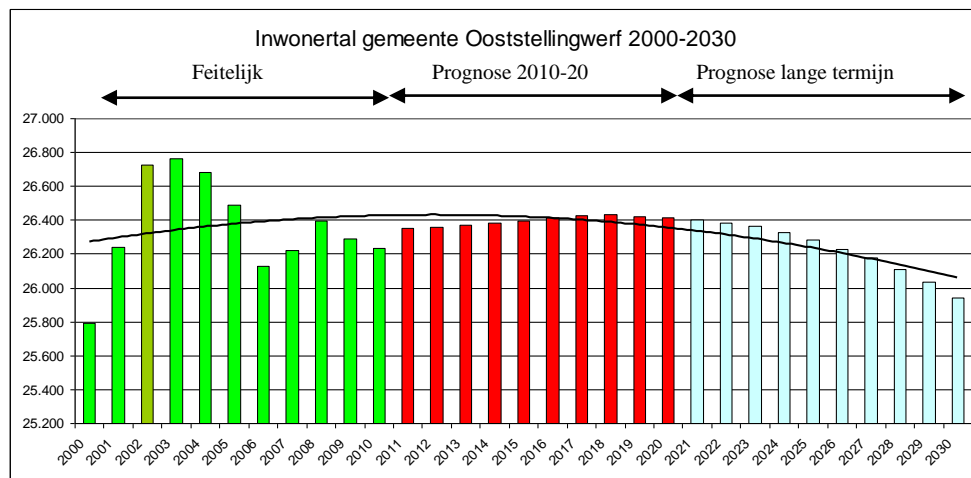
Ontwikkeling bevolking gemeente Ooststellingwerf 2010-2020

Leeftijd	Aantal personen			Ontwikkeling 2010-2020			
	2010	2015	2020	2010-2015	2015-2020	Totaal	
0-4	1.399	1.353	1.399	-46	46	0	0%
5-14	3.197	2.943	2.795	-254	-148	-402	-13%
15-24	2.997	2.860	2.684	-137	-176	-313	-10%
25-29	1.321	1.270	1.198	-51	-72	-123	-9%
30-44	4.950	4.561	4.294	-389	-267	-656	-13%
45-60	5.884	6.007	5.708	123	-299	-176	-3%
60-74	4.468	5.017	5.635	549	618	1.167	26%
75+	2.122	2.386	2.699	264	313	577	27%
Totaal	26.338	26.397	26.412	59	15	74	0%

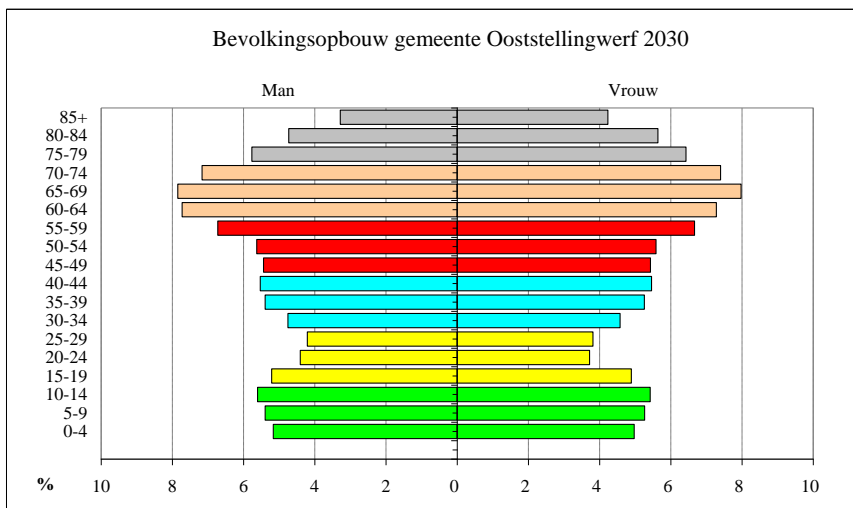
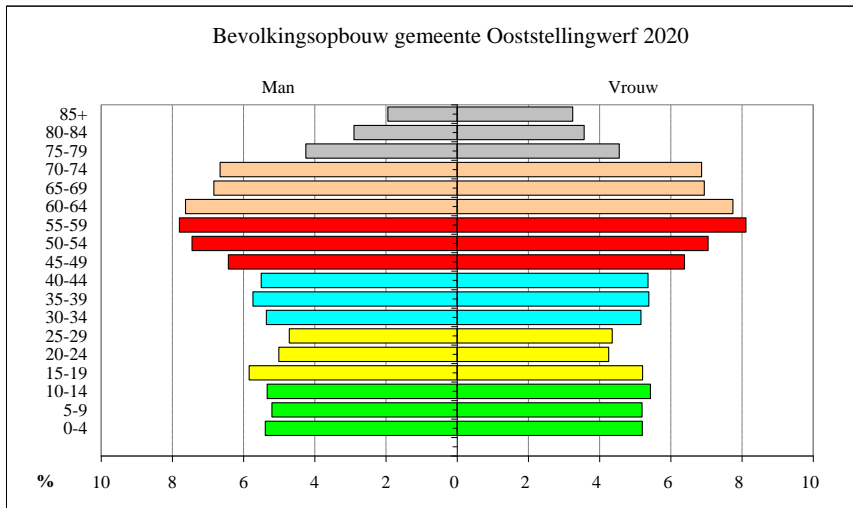
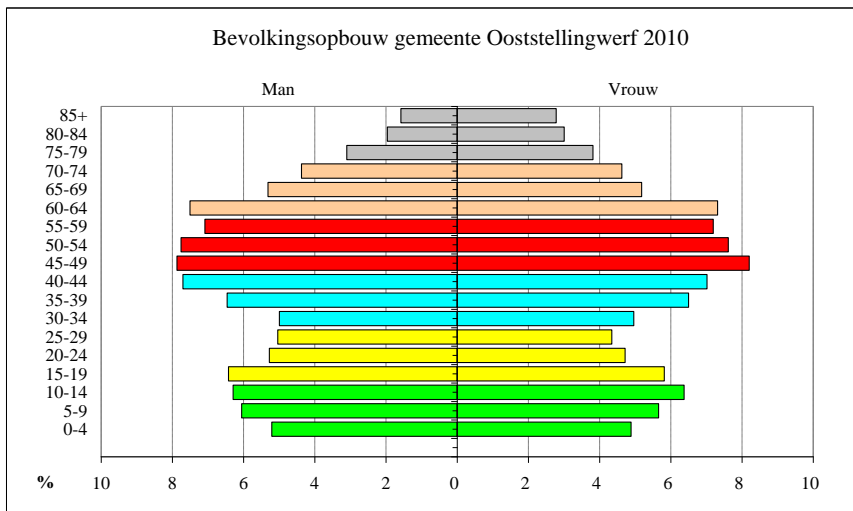
Ontwikkeling huishoudens gemeente Ooststellingwerf 2010-2020

Levensfase	Aantal huishoudens			Ontwikkeling 5-jaarsperiode			
	2010	2015	2020	2010-2015	2015-2020	Totaal	
< 30	948	914	806	-34	-108	-142	-15%
30-44	2.587	2.401	2.283	-186	-118	-304	-12%
45-59	3.253	3.383	3.217	130	-166	-36	-1%
60-74	2.748	3.097	3.446	349	349	698	25%
75+	1.524	1.806	2.077	282	271	553	36%
Totaal	11.060	11.601	11.829	541	228	769	7%

Bevolkingsontwikkeling Ooststellingwerf 2010-2030 (prognose provincie Friesland)

Veranderende bevolkingsopbouw 2010-2030 (prognose provincie Friesland)

Bron: Woningmarkt gegevens ten behoeve van het Woonplan gemeente Ooststellingwerf 2010, Arcadis 17 maart 2011.p. 14 en 15.

2.1.2. De beleidsontwikkelingen

In het kader van de participatiegedachte van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) wordt meer ingezet op vraag gericht werken. Er wordt ingezet op de eigen initiatieven die inwoners en maatschappelijke instellingen ontwikkelen. De mogelijkheden en de samenwerking tussen verschillende partijen zijn nog niet optimaal benut.

Tenslotte zijn zij het die de leefbaarheid in aanzienlijke mate bepalen en ter zake deskundig zijn.

Het gemeentelijk Wmo-beleid en het beleid Welzijn Nieuwe Stijl bouwt hierop voort. Het is gericht op het gemeenschappelijk oplossen van maatschappelijke problemen. Daarbij dient professioneler en effectiever opgetreden te worden en maximaal gebruikgemaakt van de zelfwerkzaamheid van de burger. De gemeente heeft hierin slechts, en dan nog indien nodig, een stimulerende of regievoerende rol. (Zie de bijlage Uitgangspunten Welzijn Nieuwe Stijl.)

Met de introductie van de Wmo en Welzijn Nieuwe Stijl probeert de overheid zich meer te richten op het gebruikmaken van de sterke kanten van de samenleving. In de gedachte van het Wmo-doelstelling “meedoen” worden de eventuele drempels aan de participatie weggenomen. Dit wordt ook ingezet bij de collectieve voorzieningen. De toegankelijkheid van de algemene voorzieningen staat in verband daarmee voorop. Bij samenwerking en het gebruikmaken van elkaars sterke kanten en kennis kan de specifieke vraag naar een voorziening in de samenleving efficiënter worden opgelost. De kaders van het brede Wmo-beleid zijn hierbij leidend.

In de concept Kaderstellende nota 2012-2015 Wmo-beleid zullen de kaders van de gemeente voor deze periode worden voorgesteld.

Men moet loskomen van het traditionele aanbodgericht werken. Door vraaggericht te werken kan men een grotere mate van effectiviteit bereiken. Vaak zal de gemeente slechts een vangnet aanbieden voor diegenen die tussen wal en schip dreigen te geraken. Dit beleid is op dit moment volop in ontwikkeling, inherent aan het fenomeen van een terugtrekkende overheid. Zie hiervoor ook de Kaderstellende nota Wmo-beleid 2012-2015.

Het beleid Wmo-beleid gaat ervan uit dat de burger gebruik maakt van zijn eigen kracht om een actieve en participerende rol in de maatschappij te spelen. De overheid beperkt zich tot een stimulerende en eventueel regievoerende rol en zorgt voor een vangnet indien noodzakelijk. Deze methodiek is het instrument bij het uitvoeren van het gemeentelijke beleid.

Kansen zijn er juist doordat bij de leefbaarheid samengewerkt wordt met verschillende belanghebbenden en de initiatieven en activiteiten elkaar versterken.

1. De gemeente onderschrijft de **participatiegedachte** neergelegd in de Wet maatschappelijk ondersteuning (WMO). Waar mogelijk worden burgers gestimuleerd om zo lang mogelijk mee te doen aan de samenleving en zelfstandig te wonen.
2. In het beleid WMO wordt steeds meer ingezet op het **compensatiebeginsel**, d.w.z. ondersteuning bieden in aanvulling op de eigen kracht en het oplossingsvermogen van de burger en zijn omgeving/netwerk. Dit is inherent aan de tendens van een zich terugtrekkende overheid. Voor die mensen die dreigen buiten de boot te vallen zorgt de overheid voor een vangnet.
3. Tenslotte zijn er de financiën: vooral **de herverdeling van de rijksmiddelen**, waaronder die van de sociale zekerheid, de AWBZ, de Wmo en jeugdzorg. De keerzijde hiervan is dat gemeenten voor steeds meer zaken verantwoordelijk worden en risicodragend.
4. Het beleid van de terugtrekkende overheid. Er zullen meer beleidsterreinen aan het eigen initiatief van de burgers zelf worden overgelaten. De bottom-line is: **de verplichtingen van de gemeente**.
5. Meer en meer zal de gemeente zich richten op haar **verplichtingen**.

2.1.3. De financiële mogelijkheden

Met de kredietcrisis en de daaruit voorkomende gevolgen heeft de gemeente financieel minder de mogelijkheden om de maatschappelijke wensen vorm te geven. Een aantal wensen en initiatieven, die de gemeente in het verleden nog actief ondersteunde, zullen in de toekomst geen ondersteuning meer krijgen. Dat zal vooral het geval zijn op die terreinen die niet tot de vastgestelde, wettelijke of wenselijke, taken van de gemeente behoren.

In het Voorlopig Financieel Perspectief 2012-2015, dat de raad op 21 juni 2011 is aangeboden, wordt vermeld dat het college bij de uitvoering van nieuw beleid zich beperkt tot het uitvoeren van wettelijke taken, naast de eventuele noodzakelijke vervangingsinvesteringen.

De verwachting is dat deze situatie nog een aantal jaren zal voortduren.

De tijd haalt ons in: het is niet meer alleen dat in samenwerking met de betrokkenen de gevolgen van de “krimp” aangepakt moet worden. Het financiële perspectief van de gemeente noodzaakt er toe dat de voorzieningen zo optimaal ingezet worden. Hierbij is de kwaliteiten en niet de kwantiteit leidend.

2.1.4. De dorpen

Nog niet zo lang geleden hadden de dorpen een “traditioneel” karakter: “wonen” en “werken” vonden in hetzelfde dorp plaats. De voorzieningen waren toen dan ook voor een groot deel lokaal en toegankelijk.

Met de toegenomen mobiliteit is de bereikbaarheid van de voorzieningen beter geworden. Nu is het motief om zich te vestigen eerder het woonklimaat: de rust, de ruimte en de leefomgeving. Dit opkomen van het “woonmotief” heeft een aantal consequenties. Dit woonmotief brengt met zich mee dat het primair een eigen en onafhankelijke keuze is om zich ergens te vestigen, met de bijbehorende voor- en nadelen. Voorzieningen zijn daarbij natuurlijk een overweging, maar zeker niet de doorslaggevende. Leidend zijn de sterke punten van het wonen in een dorp: het woonklimaat, de rust, de ruimte en ook de sociale omgeving.

De grotere mobiliteit van de inwoners maakt het mogelijk dat voorzieningen, ook als zij verder weg liggen, toch voor de inwoners beschikbaar zijn. De “overlevingskans” van de voorzieningen hangt samen met het gebruik ervan. Een winkel zal moeten sluiten als mensen elders (goedkoper) hun boodschappen e.d. kunnen doen. Het boodschappen doen in de grotere winkelcentra is een bekend verschijnsel.

De inwoners zijn dan ook niet verwonderd dat men om bepaalde voorzieningen te bereiken enige afstand moet afleggen.

Zoals een inwoner uit Ravenswoud opmerkt:

“Voor ons is het geen probleem dat alle voorzieningen wat verder weg zijn, maar als je hier woont, moet je haast wel een auto hebben.”

Leefbaarheidmonitor 2010

2.1.5. Leefbaarheid

Het voorzieningenniveau bepaalt slechts een klein aspect van de leefbaarheid in een dorp. De sociale samenhang, hoe men met elkaar omgaat, is veel belangrijker; naast de rust, de ruimte, de woonomgeving. De leefbaarheid, waar de voorzieningen dus slechts een ondergeschikt deel van uitmaken, wordt in grote mate bepaald door de inwoners zelf. De gemeente acht het wenselijk dat daarom de inwoners het voortouw nemen in het bepalen van hun leefbaarheid.

Een van de geënquêteerden van de Leefbaarheidmonitor (2010) uit Langedijk merkt op:
“Deze voorzieningen zijn op ongeveer 5 km afstand in Oosterwolde, maar dit vind ik o.k. omdat ik ervoor gekozen heb in een klein dorp te wonen. Daar is het niet haalbaar om zulke voorzieningen te hebben.”

Veel geënquêteerden realiseren zich dat de dorpen niet alle voorzieningen kunnen hebben, waarbij velen zich bewust zijn dat zij daarom op oudere leeftijd mogelijk moeten verhuizen; of op een andere wijze moeten worden voorzien in hun behoeften.

Elsloo: de vraag naar gewenste voorzieningen is moeilijk te beantwoorden:
“..., want het dorp is soms te klein voor al deze voorzieningen.”
En uit Makkinga, voor wat betreft de overweging om te verhuizen:
“Als ik niet meer mobiel ben wil ik in een dorp wonen met meer voorzieningen.”
Leefbaarheidmonitor 2010

2.2. Rol en positie van de gemeente

De burger heeft er recht op te weten wat hij of zij van de gemeente mag verwachten. In deze notitie willen wij daarom expliciet het onderscheid maken waartoe de gemeente wettelijk verplicht is en waartoe niet. En: wat de bijbehorende financiële voorwaarden en/of mogelijkheden zijn.

Daarom dat wij het volgende onderscheid nadrukkelijk willen aanbrengen. Er zijn grof gezegd drie soorten van voorzieningen:

1. die waartoe de gemeente wettelijk verplicht is;
2. en die de gemeente wenselijk acht;
3. en tenslotte die voorzieningen die buiten de gemeentelijke verantwoordelijkheid vallen.

2.2.1. Wettelijke verplichtingen

De gemeente is voor een beperkt aantal voorzieningen wettelijk verantwoordelijk. Deze wettelijke verplichtingen moeten worden nagekomen. Hier is het directe voorbeeld van het gemeentehuis te geven. Maar ook de voorzieningen die in het kader van de Wmo verstrekt worden, de onderwijshuisvesting en het leerlingenvervoer zijn hiervan een voorbeeld.

Wat betreft het onderwijs heeft de gemeente wettelijke taken: zij heeft de zorg voor de huisvesting van het primair, speciaal en voortgezet onderwijs. Voor wat betreft het openbaar onderwijs is de gemeente verplicht zorg te dragen voor een redelijke spreiding van de scholen. Het directe besluit om een school te sluiten ligt bij de schoolbesturen en kan hierbij de wettelijke ondergrens van 23 leerlingen hanteren. In het geval van het openbaar onderwijs moet daarvoor ook toestemming worden gevraagd van de raad.

Naast de wettelijke verplichtingen heeft de gemeente op grond van aanwijzingen e.d. op sommige beleidsterreinen een meer indirect geformuleerde taak, bijvoorbeeld op aanwijzing van een ministerie.

De gemeente is onder meer verantwoordelijk voor:

- Gemeentehuis
- Onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer
- Verstrekkingen in het kader van de Wmo
- Infrastructuur (wegen, riolering, e.d.)
- Veiligheid
- Verplichtingen op het gebied van de ruimtelijke ordening
- Het opstellen van bestemmingsplannen
- Het gemeentelijk vervoersplan (GVVP; in ontwikkeling)

Dit is uitgebreid behandeld in het college en de raad. Bij het Voorlopig Financieel Perspectief 2012-2015 gemeld dat zij zich richt op de wettelijke verplichtingen van de gemeente.

Kortom, er moeten nu keuzes gemaakt worden voordat de ontwikkelingen ons inhalen. Voorbeelden: dat een school sluit bij een aantal van 50 leerlingen of ook dat een sportaccommodatie moet sluiten ten gevolge van achterstallig onderhoud.

2.2.2. Wenselijk beleid

Naast deze (wettelijke) verplichtingen -die uiteindelijk de basis vormen van het gemeentelijke beleid- heeft de gemeente zelf nog categorieën van voorzieningen toegevoegd waar de gemeente zich verantwoordelijk voor acht.

Een ander uitgangspunt is hierbij het coalitieakkoord 2010-2014. Daarnaast is er het door de raad vastgestelde en gewenste beleid. Voorbeelden hiervan zijn het onlangs vastgestelde Peuterspeelzaalbeleid 2010 en het gemeentelijk speelterreinen beleid. (Notitie “Speelbeleid Ooststellingwerf “ 2007-2017).

De rol en positie van de gemeente die zij inneemt of in zal nemen zal hierbij nadrukkelijk betrokken worden. Moet zij dit beleid ongewijzigd voortzetten? Zijn er andere partijen (mede-) verantwoordelijk? Kunnen de voorzieningen gedeeld worden zodat zij voor de inwoners bereikbaar en van goed kwalitatief niveau blijven? Is het budgettair (nog) haalbaar?

In de afgelopen decennia was het vigerende beleid voor het door de gemeente wenselijk geachte voorzieningenniveau voor ieder dorp namelijk: minimaal een basisschool, een dorps huis en een eenvoudig sportterrein (trapveldje).

Dit uitgangspunt is zoals beschreven om demografische, kwalitatieve en economische motieven niet meer verdedigbaar of wenselijk.
Het uitgangspunt hier is dat er uitgegaan wordt van de wettelijke verplichtingen van de gemeente.

Op basis van richtinggevende uitspraken in de structuurvisie, denk aan de indeling in 4 deelgebieden, het delen van voorzieningen, de aangewezen centrumfunctie van Oosterwolde en indachtig de uitgangspunten van de WMO is het de uitdaging om tot verdedigbare keuzes te komen ten aanzien van het behoud of juist afstoten van sommige voorzieningen. Keuzes, voor nu en de toekomst van de leefbaarheid voor onze inwoners en een prachtige omgeving voor de bezoekers aan onze gemeente.

2.2.3. Buiten de gemeentelijke verantwoordelijkheid

Vaak is het zo dat de gemeente van mening is dat zij geen partij is bij het in stand houden van bepaalde voorzieningen. Hoewel de gemeente die voorzieningen van belang acht, moet zij hier een terughoudende positie innemen.

Voorbeelden hiervan zijn winkels voor de eerste levensbehoeften, de horeca, maar ook de “bedden” op het gebied van zorg. Een voorziening waarbij het commerciële belang voorop staat (het uitbaten van een café) zal de gemeente slechts een beperkte maar een stimulerende rol kunnen spelen. En: hoewel de aanwezigheid van een café als sociaal punt van groot belang is voor de leefbaarheid van een dorp is de gemeente hier geen direct betrokkene.

Er zijn vele tussenvormen die de rol van de gemeente bepalen. Die worden bepaald door het volgende:

- de mogelijkheden tot samenwerking;
- de mogelijkheid tot ondersteuning door de gemeente;
- is er een gemeentelijke taak?

Dikwijls betreffen de voorzieningen omstandigheden waarin het een samenspel is van het maatschappelijk middenveld; bijvoorbeeld de zorginstellingen en de woningcorporaties. Of van het

particulier initiatief, bijvoorbeeld de Verenigingen voor Plaatselijk Belang, de ondernemers en het bedrijfsleven.

Een mogelijkheid is hier het realiseren van kleinschalige zorgcentra. Ook dit zal in de regels aan de markt worden overgelaten.

In het Plan van aanpak tot uitwerking van de Structuurvisie wordt daarom de noodzaak van deze samenwerking benadrukt en een aanzet gegeven tot de methode waarin de gemeente deze situaties zal benaderen.

2.3. Uitgangspunten voor het toekomstige voorzieningenpeil

1. Kwaliteit versus kwantiteit

De huidige spreiding van (gemeentelijke) voorzieningen over de dorpen, de kwantitatieve benadering, is niet meer te handhaven. Wil men een kwalitatief niveau van de voorzieningen in de gebieden nastreven moet men het aantal voorzieningen, de kwantiteit, van de voorzieningen beperken. De dorpen en kernen zullen daarbij moeten samenwerken.

2. Leefbaarheid in relatie tot de spreiding van voorzieningen

Benadrukt moet worden dat vooral de inwoners zelf de mate van leefbaarheid en kwaliteit zullen bepalen. Een winkel heeft bestaansrecht als de mensen er hun boodschappen doen en een dorpshuis heeft een functie als de inwoners er actief gebruik van maken.

3. Vraag versus aanbod

Er is geen eensluidende oplossing aan te geven hoe men de gevolgen van de demografische veranderingen en de ontwikkeling van de voorzieningen moet aanpakken. Daarom zal samen met de betrokkenen naar een mogelijke en passende oplossing moeten worden gezocht.

4. Gemeente versus particuliere initiatieven

De gemeente zal bij het realiseren van voorzieningen in de dorpen zich in principe beperken tot een stimulerende en regievoerende rol. Dit zover haar verplichtingen en capaciteiten dit toelaten. De initiatieven buiten de gemeente om zullen een meer leidend karakter krijgen.

5. Financiën

En tenslotte: als gevolg van de rijksbezuinigingen heeft de raad voor de periode 2011-2014 reeds beslist tot een taakstellende bezuiniging van 2,5 miljoen euro op de programmabegroting. Dit heeft consequenties voor de onderhoudsbudgetten van de dorpshuizen, het standpunt betreffende multifunctionele accommodaties (wel/niet investeren), het standpunt op het gebied van “natte en droge” sport en menige subsidierelatie. Denk voor het laatste aan het aanbod van activiteiten van de welzijnsinstellingen.

3. Inkleuren van het beeld van het toekomstige voorzieningenpeil

Hierboven zijn de ontwikkelingen geschetst en die in de komende jaren van invloed zullen zijn op het voorzieningenpeil.

Hieronder worden de op dit moment vastgelegde beleidskaders van het voorzieningenpeil aangegeven. Samen met de geschetste ontwikkelingen leiden deze naar mogelijke beelden van de concentratie van voorzieningen in de toekomst.

3.1. Beleidskaders

3.1.1. Structuurvisie

De structuurvisie deelt op beeldbepalende factoren de gemeente in vier zones in. Deze zones zijn achtereenvolgens.

1. Langs de Compagnonvaart en de Frieslandroute (de N381),
2. Tussen Tjonger en De Lende,
3. Het Drents-Friese Wold en het Fochtelooerveen,
4. De Kanaal- en wegdorpen tussen Haulerwijk en Oosterwolde.

Deze vier (elkaar overlappende) gebieden hebben als kenmerk gemeen dat de kern Oosterwolde als spil ofwel de centrumkern van de gehele gemeente fungeert.

Twee van de gebieden: (3) Het Drents-Friese Wold en het Fochtelooerveen, (4) De Kanaal- en wegdorpen tussen Haulerwijk en Oosterwolde hebben op zich, naast de centrumkern Oosterwolde, nog een kern waarin een goed voorzieningenniveau is: Appelscha (3) en Haulerwijk (4).

Terwijl het vierde gebied, Tussen Tjonger en Lende (2), met uitzondering van het al genoemde centrumdorp Oosterwolde geen duidelijk kerndorp heeft met een daarbij behorend aanbod aan voorzieningen.

Op basis van de structuurvisie en de aanwezige voorzieningen moet geconstateerd worden dat de gebieden moeilijk te vergelijken zijn. Zij hebben echter intern geen homogeen karakter. Zo zullen in het gebied Tussen Tjonger en Lende (2) de inwoners van Elsloo zich voor hun voorzieningen op een andere kern richten dan die van Oldeberkoop. De grenzen van de vier gebieden zijn voor wat betreft de voorzieningen niet “hard”.

De gebiedsindeling fungeert slechts als een richtlijn. Men zal voor de voorzieningen ook over de grenzen van de gebieden en de gemeentegrenzen heen moeten kijken.

Over de voorzieningen merkt de Structuurvisie op dat:

- Men over zijn eigen grenzen heen moet kijken. (p. 73)
- Een meer gespreid aanbod van zorg- en welzijnsvoorzieningen zal betekenen dat niet alle functies in elke dorp aanwezig zullen zijn. (p. 92)
- Voornemen om de gemeente in te delen naar 3 verzorgingsgebieden rond de verpleeg- en verzorgingsgebieden (p.92) in relatie tot het beschikbaar stellen van diensten voor zelfstandig wonende senioren.
- Door toewijzing van huizen aan grotere dorpen zullen de voorzieningen daar, in het belang van de omliggende dorpen, vitaal blijven (p. 96)

3.1.2. Bestaande en in ontwikkeling zijnde beleidskaders

Onder de Structuurvisie, naast het plan van aanpak van de Woonservicezones, “hangen” nog een aantal ander beleidsnotities en activiteiten die elk een deel van de situatie en de mogelijke oplossingen daarin (zullen moeten) ondersteunen. De Structuurvisie fungeert hier als koepelnotitie ofwel als “paraplu” voor deze beleidsnotities en activiteiten. In willekeurige volgorde, en niet uitputtend, zijn het de volgende.

(1) In het in de raad van 19 april 2011 vastgestelde Woonplan, gebaseerd op de afspraken met de provincie, wordt gericht op inbreiding van de kernen, terwijl er slechts in beperkt ruimte is voor uitbreiding. Hiermee is de mogelijkheid om door in de dorpen huizen te bouwen en daarmee het bevolkingsaantal op peil te houden beperkt.

Het Woonplan dat het accent legt op de grotere kernen, waarbij in de dorpen een inbreiding en herstructurering wordt voorgestaan. Een accent ligt op de toenemende vraag naar geschikte woningen voor ouderen. En: “Deze krimp en groei zullen invloed hebben op verschillende voorzieningen. Het zou onverstandig zijn te wachten tot 2020 om het beleid daarop aan te passen.” (p. 3)

(2) Dat is bijvoorbeeld de Beleidsnota Peuterspeelzaalwerk; ‘Een goed begin is het halve werk’; Ooststellingwerf, april 2010. Hierin worden, verdeeld over de vier gebieden van de structuurnota, een aantal scenario’s voorgesteld voor de ontwikkeling van deze gebieden. Dit zowel in kwalitatieve zin (het aanbod van vroeg- en voorschoolse educatie; VVE bijvoorbeeld) als in kwantitatieve zin. Het beleid is dat minimaal een VVE-peuterspeelzaal in elk der vier gebieden gewenst wordt geacht. Er wordt naar gestreefd om het aantal peuterspeelzalen, zover dat kwalitatief en financieel mogelijk is te handhaven.

(3) Hierbij moet nog betrokken worden het inbreidingsplan Venekoten-Noord, waarmee de centrumfunctie van Oosterwolde versterkt wordt.

(4) Een ander is het standpunt inzake de grotere sportaccommodaties: de notitie “De 3 B’s, van hoe en nu verder.” waarin de uitgangspunten voor de toekomst vastgelegd worden voor de grotere sportaccommodaties in de gemeente: Appelscha, Oosterwolde en Haulerwijk. (Raadscommissie Welzijn, 5 april 2011). Er is hierop besloten de exploitatie per 1-1-2012 nog te garanderen.

(5) Een andere notitie die zijn banden heeft met de structuurvisie is de Nota Integrale Veiligheid 2008-2011, Samen naar een prettige en veilige buurt! Augustus 2008. Voor het jaar 2011 is de kwaliteit van de woon- en leefomgeving het speerpunt.

(6) Het Speelbeleid Ooststellingwerf, 2007-2017, (april 2007) ten aanzien van de gewenste speelplekken in de dorpen van Ooststellingwerf. Deze zijn in eerste instantie afhankelijk gesteld van de toen verwachte demografische ontwikkelingen.

(7) De in voorbereiding zijnde notitie over de toekomst van het basisonderwijs. Deze wordt in nauwe samenwerking met de schoolbesturen opgesteld.

(8) In 2010 is het project dorpencoördinator van start gegaan. Het doel is om handen en voeten te geven aan het beleid om de leefbaarheid in wijk en buurt door te investeren in de dienstverlening richting burger en de communicatie te verbeteren. De beoogde effecten zijn dan de verbetering communicatie tussen dorpen onderling en het gemeentebestuur; het creëren van een aanspreekpunt voor bestuur en dorpen (de Verenigingen voor Plaatselijk Belang) en het stimuleren en ondersteunen van eigen initiatieven door dorpen gericht op behoud van de leefbaarheid. Hierbij zal de leefbaarheidmonitor als nulmeting voor dit project fungeren. Tenslotte is er de Dorpencoördinator; een direct contactpersoon tussen de gemeente en de Verenigingen voor Plaatselijk Belang en de toepassing van het Plan van aanpak tot uitwerking van de structuurvisie.

Na het opstellen van een reeks dorpsvisies worden in een tweetal dorpen dorpsagenda’s opgesteld. Met de Verenigingen voor Plaatselijk Belang van deze dorpen wordt nauw samengewerkt om deze ontwikkelingsplannen op te stellen. Dit binnen de gemeentelijke uitgangspunten, waar deze notitie een bijdrage aanlevert. Deze dorpsagenda’s leiden op hun beurt weer tot gebiedsagenda’s, waarin de toekomstige ontwikkelingen binnen de gebieden worden vastgelegd; de gebiedsuitwerkingen.

Een derde punt hierbij is het instellen van de dorpsbudgetten. Hiermee kunnen de Verenigingen voor Plaatselijk Belang hun eigen keuzes maken van wat zij noodzakelijk achten om hun leefomgeving in sociaal opzicht te versterken.

De dorpsbudgetten zouden ook het onderhoud van de fysieke leefomgeving betreffen. De besturen van de Verenigingen voor Plaatselijk Belang staan echter op het standpunt dat zij er niet voor zijn om overheidstaken uit te voeren. Er wordt nu in Appelscha, Oldeberkoop, Waskemeer en de wijk Oosterwolde-Zuid een proef uitgevoerd om in overleg met de Verenigingen voor Plaatselijk Belang door Caparis deze werkzaamheden te laten uitvoeren. Het onderhoud van de fysieke leefomgeving blijft hiermee deel uitmaken van de jaaropdracht van de Buitendienst.

- Veel van het reeds geformuleerde beleid zal opnieuw getoetst moeten worden aan de huidige mogelijkheden van de gemeente.
- Het verbindende element van al deze kaders en notities is de samenwerking met en de eigen verantwoordelijkheid van de inwoners.

3.2. Toekomstige voorzieningen

Nu is het in de praktijk dat het voorzieningenniveau per dorp, waarvoor de gemeente zich inspande, bestond uit: per dorp minimaal een basisschool, een dorps huis en een eenvoudig sportterrein (trapveldje).

Een tweetal nota's spelen al in op de hierboven geschetste ontwikkelingen.

Het Woonplan gemeente Ooststellingwerf 2011-2020, april 2011: gaat uit van een stabilisatie van het aantal inwoners in Ooststellingwerf. Maar ook: het te bouwen aantal woningen concentreert zich in de grotere kernen: Oosterwolde, Appelscha en Haulerwijk. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan de verwachte behoefte aan woningen voor ouderen.

In de Beleidsnota Peuterspeelzaalwerk; 'Een goed begin is het halve werk'; Ooststellingwerf, april 2010, wordt al uitgegaan van een concentratie van de peuterspeelzalen: met name die VVE aanbieden. Het doel van dit beleid is om de kwaliteit van het peuterspeelzaalwerk te garanderen en aan te sluiten bij ontwikkelingen als de verlengde schooldag.

Voor 2012 staan twee beleidsnota's op de planning: de visienota "De toekomst van het basisonderwijs" en de nota over de toekomst van de "natte en droge" grotere sportaccommodaties.

3.2.1. Beelden toekomstige voorzieningen 2011-2030

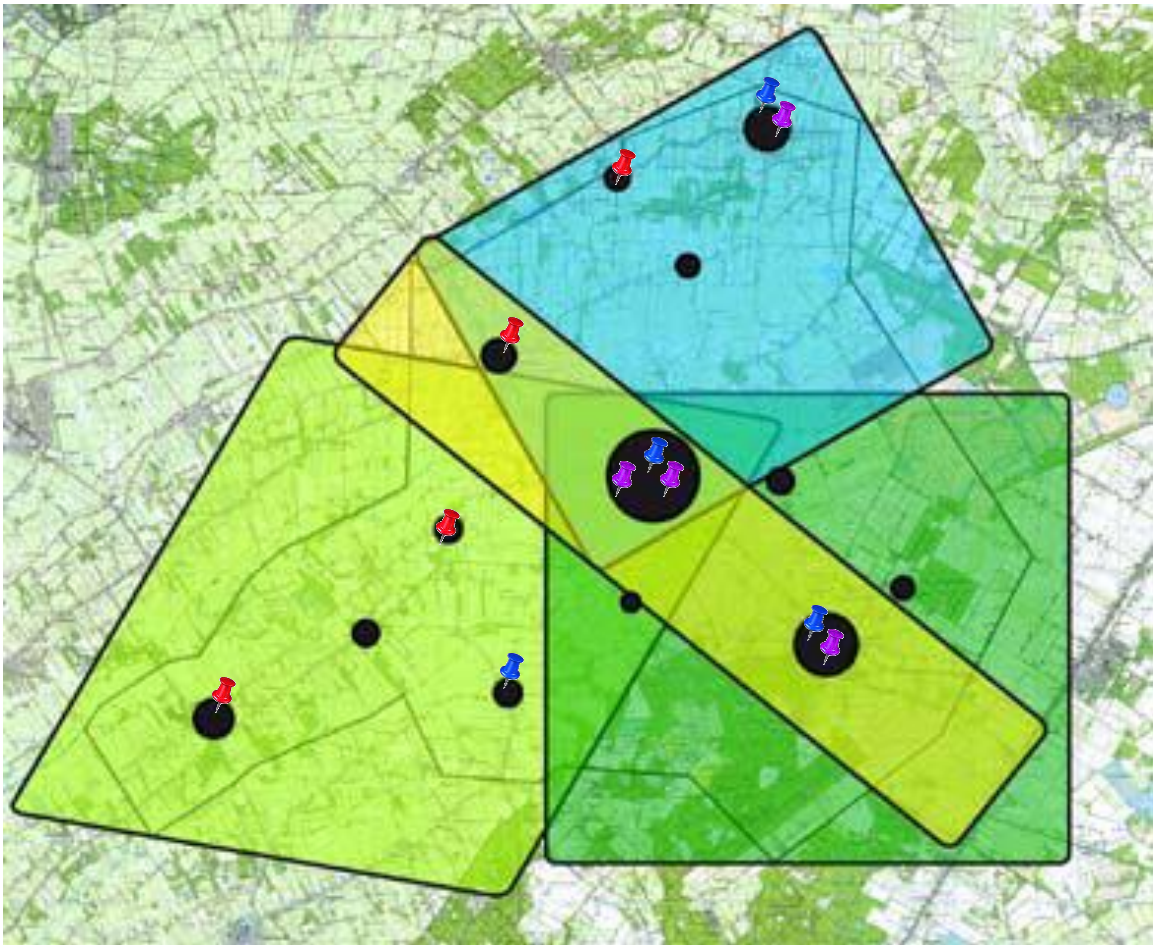
Voor een aantal voorzieningen, waar de gemeente bij betrokken is, kunnen ter verduidelijking van wat er op ons af komt, de mogelijke ontwikkelingen geschetst worden.

Nadrukkelijk moet gesteld worden dat hier beperkt wordt tot een aantal voorbeelden. Dat zijn achtereenvolgens de peuterspeelzalen, het basisonderwijs, de sportvoorzieningen en de grotere "natte en droge" sport accommodaties. Het college hecht er waarde aan om samen met de inwoners en partners en de dorpen het voorzieningenniveau of anders gezegd de woonservicezones in te kleuren. Het zou met een aantal voorbeelden op andere terreinen uitgebreid kunnen worden. Het is niet limitatief. Het zou bijvoorbeeld aangevuld kunnen worden met de onlangs vastgesteld Meerjaren OnderhoudsPlanning Wegen, of het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen.

De onderstaande kaartjes zijn bedoeld om een voorbeeld te geven van wat de gemeente in de komende jaren te wachten kan staan voor wat betreft de kwantiteit ofwel de spreiding van de voorzieningen.

Peuterspeelzalen 2010

Momenteel zijn er acht peuterspeelzalen die verdeeld zijn over de vier deelgebieden. Per deelgebied is de verdeling en bezetting op dit moment als volgt:

 = peuterspeelzaal zonder VVE

 = kinderdagverblijf

 = peuterspeelzaal met VVE

Gebied 1 - Oosterwolde

- 1 peuterspeelzaal - 2 groepsruimten
- 18 dagdelen beschikbaar - 18 dagdelen open

Gebied 2 - Oldeberkoop, Nijeberkoop, Makkinga, Elsloo en Langedijke

- 3 peuterspeelzalen - 3 groepsruimten (Oldeberkoop, Makkinga en Elsloo)
- 27 dagdelen beschikbaar - 14 dagdelen open

Gebied 3 - Appelscha, Ravenswoud, Fochteloo

- 1 peuterspeelzaal - 2 groepsruimten (Appelscha)
- 18 dagdelen beschikbaar - 10 dagdelen open

Gebied 4 - Haulerwijk, Waskemeer, Haule en Donkerbroek

- 3 peuterspeelzalen - 3 groepsruimten (Haulerwijk, Waskemeer en Donkerbroek)
- 27 dagdelen beschikbaar - 19 dagdelen open

De peuterspeelzalen in Oosterwolde, Elsloo, Appelscha en Haulerwijk zijn VVE-peuterspeelzalen. Dat betekent dat hier een derde dagdeel wordt aangeboden.

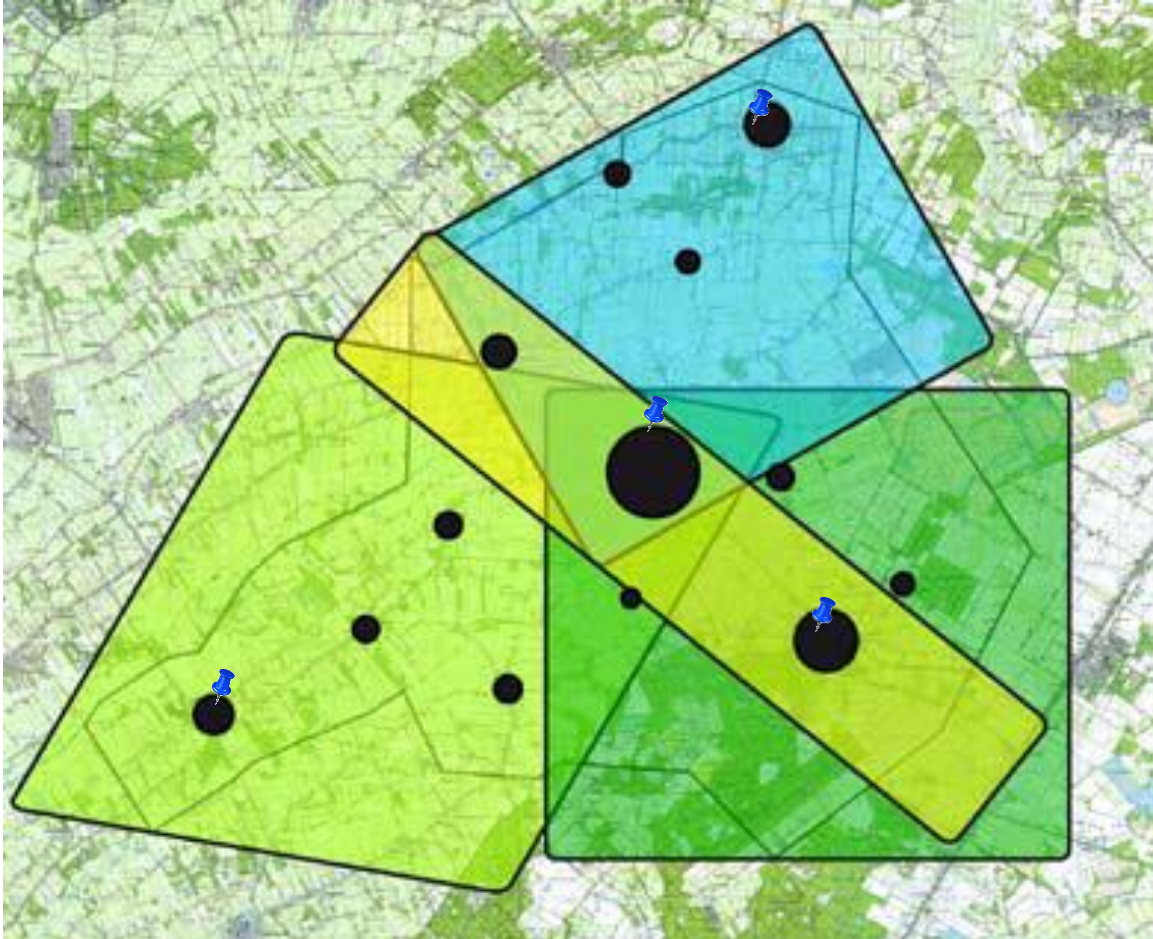
Wettelijk:

De gemeente is niet wettelijk verplicht het peuterspeelzaalwerk in stand te houden. In deze situatie zullen er in Ooststellingwerf geen peuterspeelzalen meer zijn.

Peuterspeelzalen 2030

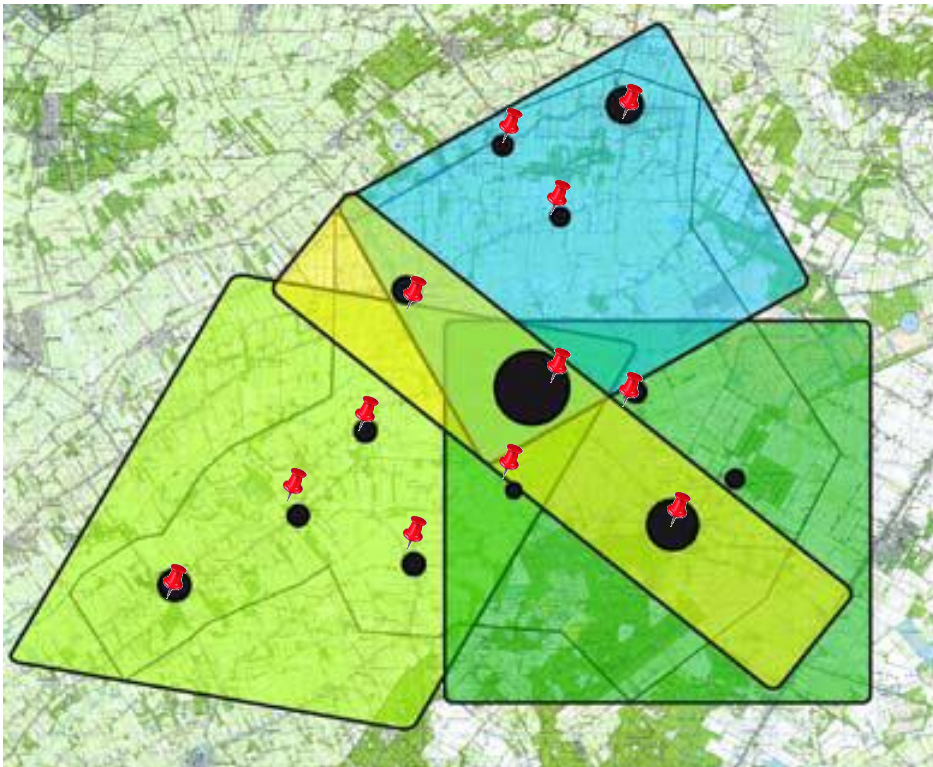
Wenselijk:

Volgens het door de raad aanvaarde model 3a van de nota “Een goed begin is het halve werk” kan de spreiding van het peuterspeelzaalwerk uiteindelijk veranderen in de volgende situatie:

 = peuterspeelzaal met VVE

Sportvelden/accommodaties 2011

 = sportveld/accommodatie

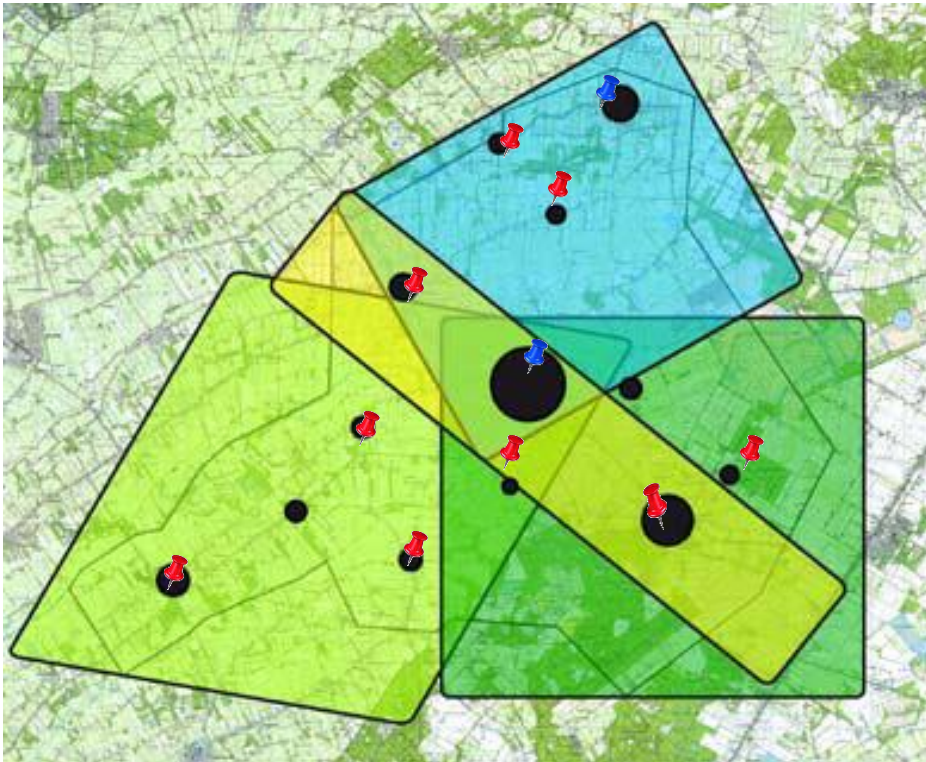
Wettelijk:

De gemeente heeft wettelijk geen taak op het gebied van sportaccommodaties.

Sportvelden/accommodaties 2030

Spreiding basisonderwijs 2011

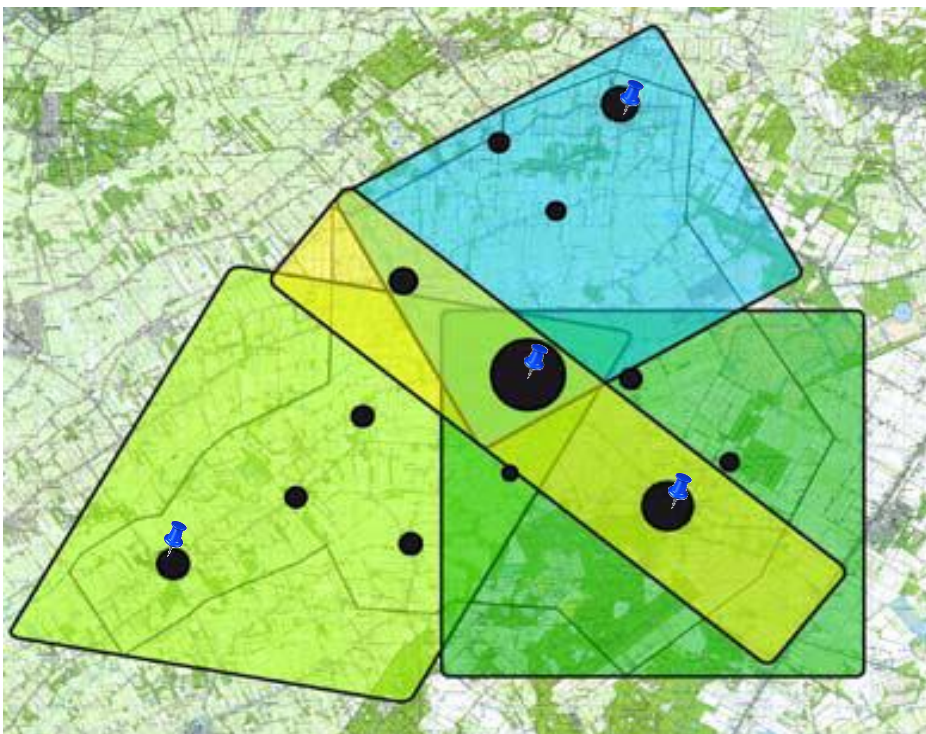
- = aanwezigheid basisschool
- = aanwezigheid brede school

Wettelijk:

De gemeente heeft een taak op het gebied van de kwaliteit en de toegankelijkheid van het basisonderwijs.

Spreiding basisonderwijs 2030

Hierbij zijn meerdere partijen betrokken. Daarnaast zijn van invloed de leerling-prognoses en de wens om goed kwalitatief onderwijs te bieden. Zie hiervoor de Startnotitie Toekomstplan basisonderwijs, oktober 2011; een en ander in relatie tot de wettelijke ondergrens van 23, het minimum aantal leerlingen. De visienota: “De toekomst van het basisonderwijs” wordt in 2012 voorbereid.

3.2.2. Te maken keuzes

Het is duidelijk dat de ontwikkelingen, de demografische transitie en de financiële mogelijkheden van de gemeente, het aanbod en de vraag naar voorzieningen in de komende jaren zullen bepalen.

Het college zal keuzes moeten maken. En: die keuzes voorleggen aan de raad.

De keuzes zijn de volgende.

- Blijven wij de gebiedsindeling van de structuurvisie hanteren? De vraag is hier of de gemeentegrenzen of de gebiedsgrenzen bepalend worden geacht voor de leefbaarheid. Bepalen deze grenzen de leefbaarheid in een gebied?
- Blijven wij uitgaan van drie centrumdorpen / centrumkernen? De keuze tussen drie of vier centrumdorpen/ kerndorpen schept helderheid voor de positie van met name de “tussendorpen”: Makkinga, Donkerbroek, Waskemeer, Elsloo maar ook voor Oldeberkoop. Dit heeft gevolgen voor de clustering van de voorzieningen.
- Stellen wij de kaders van de leefbaarheid in één keer vast of wachten wij de resultaten af van de kwaliteitsdiscussie van het onderwijs? Wilt u de gemeente alleen aan het roer. Of gaat u uit van de wederzijdse afhankelijkheid van de partners in een continu proces? In het laatste geval komt het accent te liggen op het proces. Uiteindelijk komt het hierop neer. Wat is hierbij leidend: de kwaliteit en de financiën? En: wie is hierbij leidend?
- Kunnen wij ons veroorloven om te wachten tot de discussie in september 2012 betreffende de 3 B's en de Visienota “De toekomst van het basisonderwijs”? Er moet voorkomen worden dat wij in gehaald worden door de ontwikkelingen. Het niet innemen van een duidelijk standpunt zal de gemeente ook geld kosten. Er zijn hier voorbeelden te noemen: een sporthal die gesloten moet worden door achterstallig onderhoud, of, meer in het algemeen, voorzieningen die niet effectief ingezet worden.

3.3. Tenslotte

Er moet bedacht worden dat het sluiten van voorzieningen in een dorp soms een emotioneel beladen onderwerp is. Juist daarom zal, samen met de inwoners en partners, de prioriteiten in de ontwikkeling van hun dorp vastgesteld moeten worden en wel via de dorps- en gebiedsagenda's.

In sociaal opzicht is de aanwezigheid van een actieve Verenigingen voor Plaatselijk Belang, van een sportvereniging of culturele vereniging van groot belang voor de feitelijke leefbaarheid. De gemeente heeft hierin een stimulerende rol door deze organisaties op verschillende wijzen te ondersteunen. Duidelijk is dat de inzet vanuit het dorp voor de leefbaarheid en de daarbij betrokken instellingen een deel van de teruglopende voorzieningen kan opvangen.

Het maatschappelijk draagvlak voor bepaalde keuzes vergroot als mensen direct betrokken worden (met mensen praten i.p.v. over mensen praten)
--

Voorbeelden hiervan: de winkels in de eerste levensbehoeften: daarbij is geen gemeentelijke betrokkenheid. Maar, zoals gezegd, de neiging om elders boodschappen te doen, heeft ook in dit geval effect op de voorzieningen.

De meeste winkels in de gemeente hebben overigens een bezorgservice (compensatiebeginsel). In Oldeberkoop is een goed voorbeeld hoe een instelling (Talent) de leefbaarheid van een dorp kan versterken. Buiten de gemeente is er bijvoorbeeld Oostwold (gemeente Leek), waar het dorp zelf een coöperatieve winkel exploiteert. Ook in de gemeente Heerenveen gebeurt dit.

In dit opzicht speelt er nog een ander aspect: gezien de terugtrekkende overheid en het uitgangspunt van het college om zich te richten op de wettelijke verplichtingen, zal de rol van de gemeente slechts faciliterend zijn. De bewegingsvrijheid van de gemeente is beperkt. Het initiatief van de Verenigingen voor Plaatselijk Belang komt hierbij voorop te staan.

Aan de andere kant: het aangeven van kaders, waarbinnen het voorzieningenpeil gehandhaafd wordt, geeft de Verenigingen voor Plaatselijk Belang de duidelijkheid over de mogelijkheden en onmogelijkheden.

In het najaar van 2010 is de leefbaarheidmonitor Ooststellingwerf, nulmeting, voor alle dorpen en wijken uitgevoerd. Deze monitor is specifiek gericht op het welbevinden, het waarderen van de kwaliteit, van de inwoners in hun dorp of wijk. Enerzijds is dit een aanvulling op het idee van de woonservicezones in kwalitatieve zin, anderzijds geeft deze monitor veranderingen aan in dit welbevinden. Voor eind 2013 staat een herhaling van deze monitor op het programma.

Door middel van deze monitoren zullen de ontwikkelingen in het beleven van het woonklimaat door onze inwoners gevolgd kunnen worden.

3.4. Samenvatting

1. De genoemde kritische factoren maken het dat het in stand houden van de voorzieningen in het kader van de leefbaarheid slechts voor een deel een activiteit voor de gemeente is. En: dat er uit gegaan moet worden van de **(wettelijke) verplichtingen** van de gemeente.
2. De ontwikkelingen in het overheidsbeleid en van de **financiële mogelijkheden** zijn bepalende factoren voor de mogelijkheden van de gemeente. Daarmee wordt ook over de prioriteitstelling in de nog te maken beleidskeuzes al iets gezegd. Een ander gevolg is dat dorpen voorzieningen in de toekomst zullen moeten delen.
3. Dat het een eigen keuze is om op het platteland te gaan wonen heeft ook een ander gevolg. Namelijk dat op grond van deze eigen keuze de mensen er ook de consequenties van moeten aanvaarden. Met dit als uitgangspunt kunnen de inwoners niet verwachten dat de voorzieningen op het platteland met dezelfde dichtheid worden aangeboden worden als in de meer stedelijke gebieden. Hieruit volgt dat men de voorzieningen op kwalitatief goed niveau zal houden maar dat deze voorzieningen voor een groter gebied beschikbaar komen. De **eigen inzet en verantwoordelijkheid** van de inwoners is doorslaggevend.
4. Daarnaast zullen de aanwezige voorzieningen eventueel voor een groter gebied de aangewezen voorzieningen moeten zijn. Niet meer elk dorp heeft zijn eigen voorzieningen. Dit met inachtneming van de spreiding en de bereikbaarheid van de voorzieningen. Mits hier de **kwaliteit** van de voorzieningen voorop staat. Hier kan men in goed overleg met de buurgemeenten, medegebruik maken van de al bestaande voorzieningen die buiten de gemeentegrenzen liggen.
5. Om een en ander te kunnen bereiken zijn wij overtuigd dat dit in **nauw overleg** met de Verenigingen voor Plaatselijk Belang als aanspreekpunt voor de gemeente, moet gebeuren. Ook met de bij de voorzieningen betrokken organisaties. Tenslotte kunnen zij hun voorkeuren en mogelijkheden uitspreken welke voorzieningen zij in hun omgeving noodzakelijk achten. De geeft een maatschappelijk draagvlak voor de ontwikkelingen. De gemeente zal van haar kant wijzen op de (on-) mogelijkheden. Daarnaast is er het gemeentelijk beleid dat de kaders bepaald van de te ondersteunen ontwikkelingen.

4. Conclusies

Doel van deze notitie is om de kaders aan te geven voor de verdere invulling van het gewenste voorzieningenpeil in de deelgebieden en hun hoofdkernen en de afzonderlijke dorpen. En, onder welke voorwaarden de gemeente deze voorzieningen ondersteunt. Er zullen hier heldere en duidelijke kaders gegeven moeten worden.

Kort geformuleerd gaat het in deze notitie om de volgende aspecten:

- De gemeentelijke (wettelijke) verplichtingen
- Het op peil houden van een kwalitatief voorzieningenpeil
- De rol van de gemeente en haar voorwaarden
- De beschikbare budgetten en de daarbij horende risico's.

1. Delen van voorzieningen stimuleren

Bij het handhaven van de kwaliteit zullen niet alle voorzieningen in elk dorp aanwezig kunnen zijn. Het uitgangspunt van school, trapveldje en dorps huis is niet meer in alle gevallen waar te maken. Doel moet zijn het optimaal inzetten van de reeds bestaande voorzieningen en accommodaties in de gemeente Ooststellingwerf. Per dorp en per gebied zal moeten worden nagegaan wat de mogelijkheden zijn en waaraan behoefte is.

2. Stimulering zelfwerkzaamheid

De gemeente leunt op het initiatief en de zelfwerkzaamheid van onze inwoners. Zij zullen als beste de leefbaarheid van hun dorp kunnen garanderen. Zonder de actieve inzet van de inwoners van de dorpen, het maatschappelijk middenveld, onderwijsveld, woningbouwcorporaties, bedrijven en andere betrokkenen kan geen beleid door de gemeente voor de dorpen worden vastgesteld of worden gevoerd. Daarbij heeft de gemeente in het algemeen slechts een stimulerende rol. (Welzijn Nieuwe Stijl)

3. Stimulering samenwerking

De rol van de gemeente is stimulerend bij het creëren van voorzieningen, maar in principe ligt het initiatief bij diegenen die de leefbaarheid aangaat. Slechts in gevallen waarin het niet lukt dit initiatief op te starten zal de gemeente een meer actieve rol innemen. De gemeente zal de samenwerking tussen alle partners op het maatschappelijk terrein stimuleren. Het betreft: de inwoners en hun verenigingen, de maatschappelijke instellingen, de bedrijven en andere betrokkenen.

4. Draagvlakvoorwaarde

Het risico zal zijn dat er onvoldoende draagvlak is voor de gewenste voorzieningen. Pas in dat geval zal de gemeente fungeren als vangnet en dan vooral voor die situaties waarin de betrokkenen daartoe niet in staat zijn.

5. Toekomstgericht en duurzaam

Een ander gevaar is dat inwoners hun eigen kracht overschatten en te hoge eisen aan de voorzieningen in hun leefomgeving stellen. Het gevaar bestaat dat men dan op termijn terug zal moeten vallen op de gemeente. Hierbij zal de gemeente als gesprekspartner de voorzieningeneisen in een meer realistische context moeten stellen. In het uiterste geval zal de gemeente haar verantwoordelijkheden moeten nemen. Het trefwoord hier is: kwaliteit.

6. Financiële kaders

Gelet op de financiële situatie en de huidige taakstelling is de gemeente zeer terughoudend ten aanzien van nieuwe investeringen en structurele bijdragen in exploitaties. Denk hierbij aan dorps huizen, nieuwe (sport)accommodaties en multifunctionele centra en dergelijke. Waar de markt hierin een rol kan spelen, juichen we dit zeker toe. Bij alle voorzieningen zal uitgegaan worden van de (wettelijke) verplichtingen. Het uitgangspunt is kortweg de (wettelijke) verplichtingen van de gemeente.